

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Dům dětí a mládeže a školní družina Horní Slavkov, p. o.

Vypracovala: Mgr. Michaela Krügerová, Ph.D., metodik prevence sociálně patologických jevů

Schválil: Bc. Pavel Krüger, ředitel

Dům dětí a mládeže a školní družina
Horní Slavkov, p. o.

Poštovní 662, 357 31 Horní Slavkov
IČO: 75005441

Tel: 775197105, 775987100
ddmhslavkov@volny.cz
www.ddmhornislavkov.cz

Obsah:

1. Úvod
2. Charakteristika školského zařízení
3. Analýza současného stavu
  - 3.1. Vnitřní zdroje pro tvorbu PP
  - 3.2. Vnější zdroje pro tvorbu PP
  - 3.3. Shrnutí
4. Cíle PP
  - 4.1. Krátkodobé cíle
  - 4.2. Dlouhodobé cíle
5. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny
  - 5.1. Aktivity pro pedagogy
  - 5.2. Aktivity pro účastníky
  - 5.3. Aktivity pro rodiče (zákonné zástupce účastníků)
6. Evaluace
7. Krizový plán
8. Závěr

Poznámka: pro účely tohoto dokumentu bude používána zkratka ŠZ i přesto, že se jedná o sloučení dvou zařízení s organizačními odlišnostmi – DDM a ŠD.

1. Úvod

PP je určen pro cílovou skupinu účastníků zájmového vzdělávání v DDM a ŠD Horní Slavkov. Hlavním cílem PP školského zařízení je vytvořit pozitivní sociální klima, tj. prostředí vzájemné komunikace mezi účastníky, pedagogy i rodiči účastníků. Jde o konkrétní dokument ŠZ zaměřený na výchovu dětí a mládeže ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

PP je založen na podpoře vlastní aktivity účastníků, pestrosti forem preventivní práce s účastníky, zapojení celého sboru ŠZ a spolupráci se zákonnými zástupci účastníků ŠZ. PP vypracovává na každý jeden školní rok metodik prevence. Na tvorbě a realizaci PP se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy, při tvorbě a vyhodnocování PP metodik prevence spolupracuje dle potřeby s metodikem prevence PPP.

Základním legislativním dokumentem, ze kterého v souvislosti s oblastí prevence rizikového chování ve školských zařízeních vychází, je:

Školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon) v účinném znění platném od 1. 9. 2017

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

PP vychází také z metodických pokynů MŠMT ČR:

Pokyn k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních čj. 21149/2016 a čj. 21291/2010-28

Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)

Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) -"Pomůcky k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků".

PP vyjadřuje předpoklad, s jakým se budeme v rámci výchovně-vzdělávacího procesu snažit působit v zájmu udržení příznivého sociálního klimatu a k podpoře prevence patologických jevů. Je třeba chápat jej jako program, plán, který bude možné podle aktuálních situací a momentálních potřeb doplnit dalšími aktivitami pro účastníky, pedagogický sbor i rodiče.

2. Charakteristika ŠZ:

Základní údaje:

Dům dětí a mládeže a školní družina Horní Slavkov, příspěvková organizace

Adresa: Poštovní 662, 357 31 Horní Slavkov

e-mail: ddmhslavkov@volny.cz

IČO: 750 05 441

č.ú.: 862722349/0800

datová schránka: cajkjq6

telefon: 352 688 435

ředitel: **Bc. Pavel Krüger**

tel.: 775 197 705, 602766741

e-mail: krugerpavel@gmail.com, kruger@ddmhornislavkov.cz

zástupce ředitele: **Bc. Martina Dandová, DiS.**

tel.: 775 987 100

e-mail: ddmhslavkov.ddm@volny.cz, dandova@ddmhornislavkov.cz

metodik prevence sociálně patologických jevů: **Mgr. Bc. Michaela Krügerová, Ph.D.**

tel.: 725 847 970

e-mail: krugerova@ddmhornislavkov.cz

vedoucí pedagog DDM: **Bc. Martina Dandová, DiS.**

e-mail: dandova@ddmhornislavkov.cz

tel.: 775 987 100

vychovatelka ŠD: **Lucie Baltiarová**

Tel.: 725 959 019

e-mail: ddmhslavkov.sd@volny.cz, baltiarová@ddmhornislavkov.cz

3. Analýza současného stavu

Charakteristika ŠZ – materiální, technické a prostorové vybavení:

Naše ŠZ je umístěno v centru města, poblíž náměstí. Disponuje vlastní zahradou s pískovištěm, zatravněnou plochou, herními prvky – lanové překážky, domečkem se skluzavkami, altánem pro venkovní výuku, záhonem na environmentální pokusy.

Budova je 2. podlažní – v přízemí se nachází tělocvična, šatna pro účastníky DDM, sklad s vypalovací keramickou pecí, dále jsou zde komerčně využívané prostory, do kterých nemají žáci umožněn vstup – odděleno zamčenými dveřmi. V prvním podlaží se nachází 2 šatny, interaktivní místnost, 3 odd. ŠD, relaxační místnost, archiv, sociální zařízení a úklidová místnost. Ve druhém podlaží se nachází 2 odd. ŠD, šatna, kuchyňka, sociální zařízení, výtvarný ateliér, sborovna pro interní a sborovna pro externí pedagogy, ředitelna, nahrávací studio, úklidová místnost.

Zařízení je dosažitelné pěší chůzí, případně linkovými autobusy dle aktuálního jízdního rádu:

Náš školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) je zaměřený především poskytnutí široké škály volnočasového vzdělávání. Vybavení školského zařízení je na velmi dobré úrovni. Kapacita ŠD je 100 dětí (přechodné navýšení po dobu platnosti Lex Ukrajina na 150 dětí), kapacita DDM je blíže neohraničitelná, jelikož si pronajímáme i tělocvičny od ZŠ.

3 odd. ŠD jsou s běžným režimem, 2 oddělení ŠD dle § 16/9 ŠZ – jedná o děti ze ZŠ Poštovní 654, H. Slavkov (dříve ZŠ Šance).

Zájmové kroužky (útvary) jsou členěny do kategorií: sportovní (20), estetické a tvořivé (12), tanecní a pohybové (4), společenské (2), jazykové (1), přírodovědné (4)

Charakteristika pedagogického sboru:

Personálně je ŠZ stabilizováno a počet pracovníkům odpovídá potřebám ŠZ. Ve sboru pracuje metodik prevence rizikového chování, který je zároveň koordinátor ICT a projektový koordinátor v jedné osobě; dále koordinátor ŠVP; ve školním roce zde působí také školní asistent. Realizujeme nápravu specifických poruch učení. V pedagogickém kolektivu působí 4 aprobovaní pedagogové, 3 se zavázali, že pedagogické vzdělání začnou studovat (dle platné školské legislativy). Většina členů sboru se pravidelně zúčastňuje akcí a seminářů v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (NPI KV).

Charakteristika účastníků (sociokulturní a národnostní charakteristika): 1 odd. ŠD je s účastníky s primárně oslabeného socio-kulturního prostředí. Naše zařízení se nachází v oblasti hustě obydlené občany ze sociálně patologického prostředí.

Strategie předcházení neúspěšnosti při vzdělávání:

Pro účastníky ohrožené vzdělávacím a společenským neúspěchem sestavujeme na základě posudku a doporučení PPP individuální plány, příp. sestavujeme a vyhodnocujeme sami plány pedagogické podpory s krátkodobou platností. Největší procento účastníků s obtížemi ve vzdělávacím procesu tvoří účastníci ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí. Ve výchovně vzdělávacích jednotkách je dle potřebnosti 1 - 3x týdně přítomna asistentka, která účastníkům se sociálním handicapem pomáhá dle pokynů kmenových pedagogů. Díky dlouholetým zkušenostem pedagogů s vedením kolektivů se tak tito znevýhodnění účastníci velmi rychle aklimatizují v novém prostředí a zapojují se bezproblémově do vzdělávacího procesu. Celkově tito účastníci tvoří cca 20 % z celkového počtu účastníků.

Systém péče o účastníky s poruchami učení a chování, ale také s nadanými účastníky, tvoří významnou oblast práce ŠZ. Oběma skupinám účastníků je věnována i zvláštní péče v běžných výchovně vzdělávacích jednotkách. Důležitou roli hraje úzká spolupráce s pedagogicko – psychologickou poradnou v Karlových Varech a SPC v Sokolově. Účastníkům s poruchami učení vycházíme vstříc na základě doporučení PPP, jejich obtíže nejenom zohledňujeme, ale také se

snažíme jejich handicap vysvětlit spoluúčastníkům tak, aby nedocházelo k projevům netolerance vůči těmto účastníkům. Dohled pracovníků PPP nad průběhem vzdělávání těchto účastníků zahrnuje kontrolu dokumentů ŠZ i přímý pohovor s dětmi. Zakladáme si na individuálním přístupu k účastníkům, což nám napomáhá v předcházení složitým situacím a případným kázeňským problémům.

Charakteristika poradenského týmu školského zařízení:

Preventivní tým v jeho základu tvoří Bc. Pavel Krüger – ředitel a speciální pedagog, metodik prevence a metodik a garant – Mgr. Bc. Michaela Krügerová, Ph.D., zástupce ředitele - Bc. Martina Dandová, DiS. Úlohou vedení ŠZ je zejména zajistit podmínky pro utváření a rozvoj aktivit primární prevence: pověruje preventistu vypracováním PP, zodpovídá za průběžné vzdělávání pracovníků v oblasti prevence, zajišťuje spolupráci s rodiči, informuje je o aktivitách ŠZ a jiných důležitých skutečnostech, pedagogické pracovníky informuje o formách prevence a o situaci v ŠZ, preventivní opatření zahrnuje do vnitřního řádu, provádí příslušná opatření v případě výskytu nežádoucího (patologického) jednání účastníků, kontroluje aktuální dění v ŠZ, účinnost preventivních opatření a motivuje pracovníky ŠZ k zlepšení podmínek pro dobré vzájemné soužití.

Úlohou preventisty je koordinace aktivit spojených s prevencí sociálně-patologických jevů. Preventista je otevřen podnětům ze strany účastníků (mailtová schránka důvěry, konzultační hodiny), rodičů (mailtová komunikace, konzultační hodiny) i kolegů. O činnosti v oblasti prevence informuje prostřednictvím webových stránek ŠZ a prostřednictvím kmenových pedagogů. Metodik prevence 1x ročně sestaví plán preventivních opatření a zajistí kontrolu a evaluaci výsledků aktivit v plánu obsažených. Preventista se podílí také na opatřeních při výskytu problémových situací, podle potřeby vede písemnou dokumentaci o jednotlivých záležitostech a podává návrhy k možnostem vhodného řešení problémové situace. Metodik prevence dále komunikuje s institucemi, jejichž účast na preventivním programu ŠZ vyhodnocuje jako přínosnou, schází se pravidelně s okresním (krajským) metodikem primární prevence a ostatními metodiky (cca 2x ročně).

Úlohou výchovného poradce (který v našem ŠZ splývá s metodikem prevence) je především přímá účast na řešení výchovných problémů. Výchovný poradce komunikuje s pedagogy i účastníky, sbírá a vyhodnocuje podněty a informace a problém analyzuje, navrhuje řešení, dle potřeby vede individuální konzultace s pedagogy, účastníky i rodiči. Výchovný poradce poskytuje rovněž poradenství, zejména v souvislosti s volbou povolání, zaměření příštích studií a zvládnutím přijímacího řízení na SŠ. Výchovný poradce v neposlední řadě dbá také na bezproblémový rozvoj účastníků s handicapem, ať už jde o poruchu učení, sociální či zdravotní handicap, stará se o integrované účastníky a komunikuje s PPP.

Rizikové oblasti a riziková prostředí ve ŠZ:

Mezi nežádoucí projevy chování účastníků vzhledem ke složení účastnictva patří zejména projevy xenofobie a národnostně zaměřené netolerance – především vůči Romům a obráceně. V oddělených ŠD i DDM se setkávají účastníci z odlišných kultur.

V rámci snahy o co nejfektivnější způsob začlenění účastníků s různorodým kulturně-náboženským, jazykovým i sociálně ekonomickým zázemím zařízení podporuje preventivní aktivity s cílem:

- citlivě a ohleduplně integrovat účastníků se socio kulturně odlišného prostředí (např. letní i celoroční kempy, komunitně osvětová setkání, workshopy...)
- podpořit správné a společensky přijatelné postoje (např. podpora tolerantního chování a solidarity – podpora charitativních akcí – prodeje účastnických výrobků apod.)
- budovat zdravý kolektiv oddělení (např. prostřednictvím pravidelných komunitních kruhů). Zkušenost napovídá soustředit pozornost také k předcházení problémům spojených s používáním internetu a elektronické komunikace. Preventivní aktivity proto zahrnují osvětu v souvislosti s kyberšikanou, phishingem, s porušováním autorských práv, poskytováním zneužitelných informací apod. Také tato téma se stávají častou náplní především kroužku ICT (pokud je aktuálně otevřený), ale i běžných výchovně vzdělávacích jednotek - v oblasti dalších průzezových témat, které jsou implementována v ŠVP, komunitních kruhů i besed s odborníky. Plánujeme sestavit systém průběžného zařazování jednotlivých témat, která souvisejí s bezpečností na internetu.

Každý účastník by průběžně měl mít příležitost se danou problematikou zabývat. V přímém mezilidském kontaktu obecně je třeba předcházet projevům agrese, vandalismu, krádežím apod. Rizikovými prostory, které k podobnému jednání poskytují příležitost, jsou toalety, šatny, prostranství před budovou zařízení a na zahradě, kam je účastníkům umožněn vstup mimo účastnické dny a hodiny (viz provozní řád Zahradě dětí). K minimalizaci projevů podobného jednání ŠZ dbá na důsledné dodržování dozoru a dohledu nad účastníky a vyžaduje dodržování vnitřního řádu DDM a ŠD. Z problémových situací je třeba zmínit také riziko úrazu/nehody při nesprávném přecházení silnice. Účastníci jsou převáděni z kmenové ZŠ do DDM a ŠD zaměstnanci a bývají ihned po nástupu do zařízení na nebezpečné situace upozorněni a poučeni o pravidlech bezpečného chování v budově i mimo ni.

3.1. Vnitřní informační zdroje pro tvorbu PP

Databázi vnitřních informačních zdrojů tvoří odborná literatura dostupná na internetu, literatura poskytnutá NPI KV, v knihovně, aktuální dokumenty, směrnice a vyhlášky zařízení, webové stránky ŠZ. V tištěné i elektronické podobě je k dispozici vnitřní řád na nástěnce před kanceláří a zázemím vychovatelek a na stránkách zařízení, elektronickou formou se lze obrátit na členy preventivního poradenského týmu ve včeli konzultace.

3.2. Vnější informační zdroje pro tvorbu PP

Základem pro práci na PP jsou informace z webových stránek institucí, které se problematikou prevence sociálně-patologických jevů zabývají. Jde zejména o:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: www.msmt.cz

Pražské centrum primární prevence: www.prevence-praha.cz

Záchranný kruh: www.zachrannykruh.cz

Prevence rizikového chování: www.prevence-info.cz

Další informační portály: www.rodina.cz, www.navykovelatky.cz, www.drogy-info.cz, www.bezcigaret.cz, www.clovekvtisni.cz, www.jsns.cz, www.odrogach.cz

Mezi vhodné zdroje informací patří také tyto portály:

Kouření: www.nekuratka.cz ; www.tipni-to.cz

Drogy: www.odrogach.cz; www.sananim.cz; www.drogy-info.cz; www.podaneruce.cz;
www.prevcentrum.cz; www.drogy.net; www.prevence-info.cz; www.alkoholik.cz;
www.alkoholmetr.cz; www.promilemsms.cz;

Homofobie: www.lgbt.poradna-prava.cz; www.stud.cz; www.gejt.cz 16; Poruchy příjmu potravy:
www.idealni.cz; www.anabell.cz;

Šikana: www.linkabezpeci.cz; www.internetporadna.cz; www.protisikane.cz;

Kyberšikana: www.saferinternet.cz; www.bezpecne-online.cz; www.protisikane.cz;
www.minimalizacesikany.cz; www.sikana.org; www.e-bezpeci.cz; www.napisnam.cz

Poradenská linka Rizikové chování v dopravě: www.ibesip.cz (dopravní výchova)

Sexuální rizikové chování: www.sexus.cz

Zařízení navázalo spolupráci zejména s těmito institucemi (organizacemi):

Přímá spolupráce:

Sdružení Světlo Kadaň, a.s., (karlovarská kancelář: K – centrum Karlovy Vary) Sportovní 359/32 360 09 Karlovy Vary Tel.: 727 954 163 kctpkv.svetlozs@seznam.cz www.svetlokadanzs.cz vedoucí K – Centra Karlovy Vary: Richard Vodička, tel.: 773 140 022

Odborná a metodická pomoc: Pedagogicko-psychologická poradna Karlovy Vary Lidická 38, 360 20 Karlovy Vary Tel.: 353 176 511 e-mail: [sekretariát@ppkv.cz](mailto:sekretariat@ppkv.cz)

Metodik prevence PPP: Mgr. Martina Fialová (mfialova@pppkv.cz)

Speciální pedagog: Mgr. Marcela Wolfová (mwolfova@pppkv.cz)

Sociální pedagog, specialista v otázkách žáků-cizinců: Mgr. Et Mgr. Šárka Rampasová (srampasova@pppkv.cz) Krajský úřad Karlovarského kraje Tel.: 353 502 446

Krajský školní koordinátor prevence: Ing. Eva Cichová (eva.cichova@kr-karlovarsky.cz)

Středisko výchovné péče pro děti a mládež – Krizové centrum Sportovní 28 (Karlovy Vary, Dolní Drahovice) Tel.: 353222848, 774715266 E-mail: svpkv@volny.cz

Magistrát města Karlovy Vary U Spořitelny 2, 360 20 Karlovy Vary Vedoucí odboru sociálních věcí: Bc. Romana Svobodová, DiS. (Tel.: 353118554, E-mail: r.svobodova@mmkv.cz)

Vedoucí oddělení OSPOD: Bc. František Pavlásek (Tel.: 353 118 580; E-mail: f.pavlasek@mmkv.cz)

Vedoucí odboru školství a tělovýchovy: Bc. František Škaryd (Tel.: 353 118 270, E-mail: f.skaryd@mmkv.cz) Krajský úřad Karlovarského kraje Závodní 353/88, 360 21 Karlovy Vary

Vedoucí odboru sociálně-právní ochrany dětí: Bc. Petra Maněnová (Tel.: 354 222 593; E-mail: petra.manenova@kr-karlovarsky.cz)

Protidrogový koordinátor, preventista kriminality: Bc. Šárka Benešová (Tel.: 354 222 575; E-mail: sarka.benesova@kr-karlovarsky.cz)

Koordinátor problematiky Romů a národnostních menšin: Mgr. Pavel Vaculík (Tel: 354 222 522; Email: pavel.vaculik@kr-karlovarsky.cz)

Městská policie a Policie ČR, Okresní ředitelství Sokolov, Kontaktní osoba:

Služba kriminální policie a vyšetřování Závodní 386/100, 360 06 Karlovy Vary Tel.: 974 361 111 E-mail: kv.1ook@prc.cz ; kv.2ook@prc.cz ; kv.3ook@prc.cz

Oddělení tisku a prevence Tel: 974 361 111 E-mail: pp.tisk@pcr.cz Asociace

Záchranný kruh 5. května 155/8, 360 01 Karlovy Vary Prezidentka asociace: Ing. Veronika Krajsová (Tel.: 777 572 576; E-mail: veronika@zachrannykruh.cz) Výkonný manažer: Lukáš Hutta (Tel.: 608 953 862; lukas@zachrannykruh.cz)

Centrum na podporu integrace cizinců Závodu míru 876/3a, 360 17 Karlovy Vary Vedoucí centra: Bc. Mgr. et Ing. Julie Vaňková, DiS.(Tel.: +420 353 892 559, e-mail: ickarlovvany@suz.cz)

Dětské Informační Centrum S Linkou Pomoci Myslbekova 1596/4, 360 01 Karlovy Vary Tel:: 353 230 000

Dětský psycholog PhDr. Monika Kopárková (Tel.: 354 225 551; 602 731 934; monika.koparkova@kkn.cz)

Agentura ACET Zdeněk Pospíšil (Tel.: 602 423 160; E-mail: acet.cz@gmail.com) MP Education, s.r.o. (ve spolupráci s Procter&Gamble) Rubeška 393, Praha 9 – Vysočany Operátorka: Lenka Pernerová (Tel.: 224 246 097; 777 64 99 00; E-mail: Info@mpedu.cz)

Společně k bezpečí Staré Sedlo 92, 398 04 Orlík nad Vltavou Hlavní koordinátor: Mgr. Michaela Veselá (Tel.: 604 554 231; E-mail vesela@spolecnekezpeci.cz)

Koordinátor pro KV kraj: Mgr. Martina Kekulová (Tel.: 604 722 419; E-mail: kekulova.m@seznam.cz) Světlo Kadař, a.s. Husova 1325, 432 01 Kadař Koordinátor pro oblast KV: Mgr. Jana Tussetschlägerová (Tel: 725 961 795; e-mail: vedouci.prevence.svetlozs@seznam.cz)

3.3. Shrnutí

Mezi výhody našeho ŠZ lze zařadit dobrou dostupnost, vybavenost, zaměření na osobnostně sociální rozvoj. Mezi další pozitiva patří také aprobovanost pedagogického personálu, atraktivita a vybavenost našeho zařízení.

Všichni pracovníci školského zařízení jsou otevřeni také elektronické komunikaci s dětmi i rodiči (poskytování informací, korespondence, kurzy v Google Classroom), což usnadňuje a urychluje oboustranný přenos informací.

Problémy současné doby pociťujeme především v souvislosti s nevhodným chováním účastníků, agresivní chování (slovní i fyzické konflikty), občasný vandalismus (ničení majetku ŠZ), nesprávné chování na internetu (podvody, neopatrnost, slovní agrese, porušování autorských práv, neoprávněné pořizování fotografií a videí a vkládání na sociální sítě apod.) Jde o dlouhodobě přetrávající problémy, které je nutno průběžně řešit, podporovat co nejúčinněji jejich nápravu a omezit jejich případný výskyt smysluplnou prevencí.

4. Cíle PP

4.1. Krátkodobé cíle

Krátkodobé cíle pro stávající školní rok zahrnují tyto očekávané aktivity a postupy: Oblast činnosti preventivního týmu:

1. Uspořádání a aktualizace databáze dokumentů:

V rámci snahy o sjednocení osvědčených postupů a vytvoření databáze dokumentů, potřebných pro potřeby výchovného působení i pro případy možných rizikových situací, je cílem uspořádat a aktualizovat archiv aktuálních dokumentů v prostředí Classroom i v tištěné podobě, která k dispozici ve sborovně a v ředitelně:

- platné školské dokumenty pro oblast primární prevence (školský zákon č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vysším odborném a jiném vzdělávání)
- koncepcí primární prevence (PP) na úrovni celonárodní, kraje, obce,
- standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů PP užívání návykových látek,
- dlouhodobou preventivní strategii ŠZ ve spolupráci s ped. sborem
- vnitřní řád ŠZ
- krizový plán a postup ŠZ při výskytu rizikových forem chování dětí a mládeže,

2. Rozšířování informačního zázemí na webových stránkách zařízení:

S cílem efektivněji informovat o aktivitách zařízení zaměřených na prevenci patologických jevů, ale také o rizicích a problémových situacích by měl na webových stránkách ŠZ fungovat informační systém samostatné záložce Prevence, též v kurzu Classroom. Tento systém by měl poskytovat nejenom aktuality, důležité kontakty, ale také informace o způsobu řešení a trestání možných přestupků proti vnitřnímu řádu a o možném postupu ŠZ v případech závažnějších, vyžadujících intervenci zvenčí (pracovnice OSPOD, policie apod.). Provozování této rubriky je průběžnou aktivitou preventisty.

3. Revize a případná úprava krizového plánu:

Krizový plán ŠZ by měl obsahovat postupy, které přesně řeší některé krizové situace ve spojitosti s projevy rizikového chování účastníků. Plán by měl obsahovat tyto položky:

- které rizikové faktory hrozí nejvíce
- kdo provádí první pomoc (intervenci)
- kdo provede hlášení a zápis projednávané události a komu
- kdo informuje rodiče/zákonné zástupce, popř. vyrozumí Policii ČR, OSPOD, sociální pracovníky apod.
- kdo a za jakých okolností informuje ostatní účastníky, ostatní rodiče, popř. širší veřejnost, média
- jak jsou jednotlivé přestupky řešeny

Krizový plán pro školní rok 2023/2024 vychází ze znění aktuálního vnitřního řádu a je uveřejněn na stránkách zařízení a je dostupný pedagogům v informační databázi dokumentů ŠZ. Krizový plán je živým dokumentem, který je třeba inovovat vzhledem k výskytu nových situací a problémů, které ŠZ doposud nemuselo řešit. Mezi problémy poslední doby lze zařadit krádeže, vandalismus, násilné chování vůči spolužákům – slovní i fyzické – mezi příklady nevhodného jednání na internetu lze jmenovat případ zastrašování SMS zprávami, vytváření falešné identity s cílem někoho jiného poškodit.

Oblast činnosti pedagogických pracovníků (vychovatelek, asistentek pedagogů, volnočasových pedagogů):

4. Efektivní vedení komunitních kruhů

Komunitní kruhy vede kmenová vychovatelka cca 1x týdně, dle potřeby může i častěji. Program uspořádá na základě aktuální potřeby, neměl by však zahrnovat pouze zprostředkovávání informací a řešení organizačně-provozních záležitostí. Cílem je upevnit kolektiv účastníků, předejít rizikovým projevům chování, pomoci při řešení problémů mezi účastníky, ale také mezi jednotlivými odděleními a zájmovými útvary – kroužky (dále jen ZK) nebo mezi účastníky a pedagogy.

5. Zvýšení kvalifikace ped. pracovníků

Členové preventivního týmu, ale také ostatní pracovníci ŠZ by měli průběžně zvyšovat svou kvalifikaci v oblasti prevence prostřednictvím školení a vzdělávacích akcí. V zájmu snahy o dobré pracovní klima ve ŠZ preferujeme téma zaměřená na práci s oddělením/ZK, prevenci šikany i podporu dobrých vztahů na pracovišti a komunikaci s rodiči účastníků. Dle časových možností průběžně reagujeme na aktuální nabídku vzdělávacích agentur.

6. Zlepšení způsobu komunikace s rodiči

2x ročně je v předem ohlášeném termínu svolána informační schůzka s rodiči účastníků, na které kmenová vychovatelka informuje rodiče o životě na odd. ŠD, zjišťuje spokojenosť rodičů a sbírá podněty z jejich strany, případně řeší chování účastníků. Každý z pedagogů je otevřen elektronické komunikaci prostřednictvím mailu. Přesto se potýkáme s problémem nezájmu.

Soupis proběhlých vzdělávacích akcí viz Zpráva metodika prevence za 1. a 2. pololetí. U některých rodičů se neprojevuje zájem o dění v zařízení na jedné straně (absence na informačních schůzkách, nevole řešit problémy způsobem navrhovaným ŠZ – např. doporučení k návštěvě PPP, dětského psychologa) a nerespektování pravidel slušné a ohleduplné komunikace na straně druhé (zastrašující e-maily pedagogům, slovní útoky, narušování výchovně vzdělávacího procesu neohlášenými návštěvami ŠZ). Otevřená a přátelská oboustranná komunikace je důležitá pro vybudování bezpečného a příjemného prostředí a efektivní spolupráce v zájmu jednotlivých účastníků.

Oblast činnosti odborných preventivních složek (agentury, organizace, instituce)

7. Zajištění odborné a metodické pomoci

Vytvoření preventivního programu předpokládá spolupráci s ostatními (nejen pedagogickými) pracovníky zařízení, samotnými účastníky, okresním metodikem prevence (Mgr. Tereza Lukášová, Mgr. M. Fialová) i rodinou, popř. s institucemi či širší veřejností:

- ŠZ spolupracuje s jinými organizacemi, které poskytují preventivní programy (Světlo Kadaň, z.s., Policie ČR, agentura ACET a agentura MP Education)
- metodik prevence je v kontaktu s okresní koordinátorkou primární prevence (pracovnice PPP Sokolov, paní T. Lukáčová)
- Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny
- Jednotlivé aktivity jsou v průběhu školního roku doplňovány podle aktuální nabídky a vzhledem k příležitostným aktivitám.

4.2. Dlouhodobé cíle

Hlavním cílem PP ŠZ je vytvořit pozitivní sociální klima, tj. prostředí vzájemné komunikace mezi účastníky, rodiči i pedagogy. Mezi dlouhodobé obecné cíle patří především tyto: - průběžně monitorovat a evaluovat rizikové chování (zařazování preventivních aktivit kmenovými pedagogy,

metodikem prevence) a hodnocení jejich účinnosti - ve výchovně vzdělávacím procesu zohledňovat individuální schopnosti účastníků a brát zřetel na účastníky sociálně znevýhodněné (též účastníky s jazykovým handicapem) - posilovat a vylepšovat psychosociální klima ŠZ - posilovat zdravé jádro všech kmenových kolektivů - posilovat důvěru v pedagogické pracovníky a metodika prevence - snažit se o otevřenou komunikaci mezi rodiči a ŠZ (důvěra ve vztahu pedagog – rodič).

5. Skladba aktivit pro jednotlivé cílové skupiny

5.1. Aktivity zaměřené na pedagogy:

Pedagogický personál je o preventivní strategii ŠZ informován na pedagogických radách a prostřednictvím běžných informačních kanálů jako je nástěnka ve sborovně (informace na vnitřní Google Workspace – sborovna – Primární prevence, na nástěnkách, pokyny zasílané elektronickou poštou apod.).

Přímé formy aktivit pro pedagogy: DVPP – osobnostně sociální semináře, inkluze, rizikové chování u dětí se SPU/CH

Shrnutí o preventivních aktivitách za daný školní rok je obsaženo ve Zprávě metodika prevence za 1. a 2. pololetí.

5.2. Aktivity zaměřené na účastníky:

Primární prevenci v obou sloučených zařízeních zajišťuje kmenový pedagog (vychovatelka ŠD, vedoucí zájmových kroužků). S jednotlivými tématy se děti setkávají v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, které se prolíná ŠVP. Lze využít různých metod, např. výkladem, samostatnou prací, projektovým vyučováním, dramatickou výchovou, interaktivními hrami nebo lze využít materiály ŠZ z primární prevence, práce s médií, skupinové práce, hraní rolí, besedy, přednášky apod.

Tematické bloky ve výchovně vzdělávacím procesu zaměřené na prevenci sociálně patologického chování – vzdělávací oblast:

Člověk a jeho svět: podtéma jsou realizována citlivě a s ohledem na spirálovitě uspořádané učení – od základních pojmu se každá rok dostáváme k větším detailům. Tato téma se bez ohledu na dělení bloků realizují téměř nepřetržitě při každé činnosti. Vedeme účastníky ke klíčové kompetenci – **všímvost.**

Místo, kde žijeme:

Bezpečnost silničního provozu: bezpečný příchod do zařízení, bezpečnost v dopravním provozu, orientace v místě bydliště a okolí ŠZ, cesta na určené místo, dopravní značení, cesta z domova do ŠZ – dopravní výchova

Rozmanitost přírody: ochrana životního prostředí – likvidace odpadů, vysazování stromků

Lidé kolem nás:

Základní lidská práva a práva dítěte: práva a povinnosti účastníků ŠZ – právní ochrana občanů a majetku – finanční gramotnost, kultury a náboženství kolem nás – jak se zeptat na cestu v cizí zemi, na koho se obrátit při problémech při cestování – předsudky - soudíme lidí podle vzhledu a oblečení? Mezi rizika, která plynou z rozdílných socio kulturních prostředí, řadíme zejména konkurenční boj účastníků bývalých kolektívů, projevy netolerance vzhledem k účastníkům s odlišnostmi (slabý prospěch, jazyková bariéra, socio-ekonomické znevýhodnění, kulturně náboženská odlišnost), možnost vyloučení účastníků z kolektivu.

Rodina: postavení jedince v rodině, vztahy mezi lidmi, život a funkce rodiny. Rodinný život – právní aspekty rodinného života (zákon o rodině) - Mravní a právní odpovědnost rodičů za péči o děti – Instituce rodinného a manželského poradenství

Mezilidské vztahy: komunikace, pomoc nemocným – zásady slušného chování; chování lidí, principy demokracie: život na Zemi – rizika spojená s cestováním do cizích zemí – rasismus jako nadřazování jedné rasy nad druhou a jeho dopady (boj proti rasismu a nesnášenlivosti)

Člověk a technika – kyberšikana, ochrana před zneužitím soukromí na sociálních sítích a internetu, rodinný život a finanční gramotnost – bezpečnost dětí, kde hledat pomoc, ochranná funkce rodiny; - úloha peněz a majetku v životě člověka, materiální funkce rodiny – vliv rodiny na výchovu dítěte, výchovná funkce rodiny

Život ve ŠZ – pravidla „domečkového“ života, vnitřní řád, parlament – šikana a kyberšikana: příčiny, projevy, důsledky Lidská práva – podobnost a rozdílnost lidí – právo a povinnost (mini úvod do problematiky lidských práv) - Lidská práva v dokumentech; - Rovnost a nerovnost, svoboda a vzájemná závislost; diskriminace, rasismus, xenofobie; - Problém šikany a kyberšikany: příčiny, projevy a důsledky

Kulturní dědictví – pravidla slušného chování – média a masmédia a jejich vliv, moc reklamy – konzumní způsob života Vztahy mezi lidmi a formy soužití – volný čas, životospráva, zdravý životní styl; - Socializace, záměrné a nezáměrné působení, sociální skupina – Vliv vrstevníků a party

Osobnostní a sociální výchova – etapy života, dospívání a změny v dospívání – právo a zákonnost – trestní právo (kapitoly z trestního práva)

Globální problémy lidstva – odpovědnost člověka za osud planety (environmentální výchova) - společenské problémy světa – rasismus, nacionalismus, xenofobie a jejich důsledky

Mezinárodní vztahy – národnostní menšiny (tolerance k menšinám) a jejich práva

Stát a právo – Právní minimum: morální a právní normy, právní systém, právní ochrana občanů; - Trestní právo: nejzávažnější protispoločenské jevy, postupy a prevence, zodpovědnost za vlastní jednání – Nákup, držení, výroba drog, prodávání alkoholu nezletilým; korupce – mezilidské vztahy, komunikace – telefon, e-mail – sdělení údajů o sobě a rodině neznámé osobě – sociokulturní prostředí různých národů – zásady zdvořilé komunikace

Člověk a jeho zdraví:

Lidské tělo – základní stavba a funkce – péče o zdraví, pitný a pohybový režim, zdravá strava, nemoc, osobní hygiena, funkce, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, vývoj jedince; - péče o zdraví – drobné úrazy a poranění, první pomoc, životní potřeby a projevy – péče o zdraví – intimní a duševní hygiena, denní režim, stavba a funkce lidského těla, zdravá strava, poruchy příjmu potravy, první pomoc

Osobní bezpečí - tísňové linky, ochrana proti zneužívání, chování v rizikovém prostředí, krizové situace člověka, možná rizika při sportovních aktivitách, ochrana zdraví, ochranné pomůcky - negativní vliv kouření a jiných návykových látek (alkohol, drogy) na lidský organismus - hndikepovaní

lidé ve společnosti - nebezpečná zaměstnání a ochrana při práci - bezpečnost při sportu, vybavení (helmy, chrániče...) - seznamování se na internetu - výlety a co dělat, když se ztratíme, pomoc starším lidem - šikana ve škole, co proti tomu dělat, UNICEF - přistěhovalci - zloději a vězení

Životní prostředí člověka – ochrana zdraví, zdravý životní styl, ochrana přírody, likvidace odpadů, živelné pohromy a přírodní katastrofy

Pravidla silničního provozu

5.2.2. FORMY PREVENTIVNÍCH PROGRAMŮ:

Programy specifické a nespecifické prevence: veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Tento typ prevence je významný v kontextu aplikace různých efektivních a vyhodnotitelných specifických programů.

1. Adaptační pobytu – pobytové i příměstské tábory, prázdninové výjezdové i příměstské akce jednodenní, projektové dny – určeno převážně dětem

Cíl těchto pobytů: podpora vzájemného poznání, koheze dětského či kmenového kolektivu (vztahy mezi účastníky, ale i vztahy s kmenovým pedagogem), vytváření nových interpersonálních vazeb, zaujmání kladných postojů

2. Komunitně osvětová setkání – cílová skupina: rodiče účastníků /zákonné zástupci žáků a přátelé ŠZ, účastníci – zde se prohlubují vztahy s celou komunitou, širší obcí a institucemi, které působí v okolí ŠZ.
3. Informační schůzky – jsou pořádány 2x ročně, jsou vedeny třídními pedagogy a rodiče mají v době jejich konání možnost vyhledat i další pedagogy, vedení ŠZ, školního preventistu. V rámci primární prevence je tímto způsobem poskytován základní informační servis (seznámení s vnitřním řádem, preventivní strategií ŠZ). Konzultační hodiny preventisty jsou stanoveny na konkrétní dobu ve frekvenci 0,5-1 hodiny 1x týdně. Po domluvě lze využít i jiných možných termínů k osobní konzultaci.

Mezi další běžné formy komunikace s rodiči patří také pasivní formy informování – písemná sdělení, letáky a informační lístky, informace na webu ŠZ.

Schůzky rady rodičů se zástupci ŠZ se mohou konat v den informačních schůzek, v našem zařízení nevzniklo z důvodu nezájmu o sdružení rodičů. Pokud by se tak stalo, zástupci z řad rodičů by zde měli možnost promluvit o problémech a přednést své návrhy k budoucímu směrování ŠZ.

V rámci sekundární (terciární) prevence se konají zvláštní schůzky s rodiči, na kterých je přítomen některý ze členů preventivního týmu. O záležitosti, kterou účastníci na takové schůzce řeší, je vypracován zápis ze schůzky, stvrzený podpisem všech účastníků. Poradenský systém ŠZ zajišťuje metodik prevence a další členové preventivního týmu, tito v případě potřeby také odkazují na externí poradenskou činnost odborníků – např. dětského psychologa.

V minulosti jsme zrealizovali řadu programů nespecifické prevence: projektové dny, doučovací kempy, workshopy a komponované programy v Zahradě dětí (areál DDM a ŠD H. Slavkov). Program zahrnuje dětské soutěže – Čímtačára, Přehlídka tanečních souborů, Pěvecké soutěže pořádané ve spolupráci se ZUŠ H. Slavkov.

6. Evaluace

Předmětem hodnocení je PP za rok 2023/2024 – hodnocení realizace jednotlivých akcí a aktivit, přehled o počtech účastníků, finančních nákladech, smysluplnosti absolvovaných aktivit vzhledem k záměru.

6.1. Kvantitativní evaluace

Kvantifikujeme tyto informace: jméno účastníka, datum konané akce, název akce, organizátor

Práce s pedagogy:

Případová mini konference – čtvrtok 10.00 – 11.00 - pravidelně zaměřená vždy na jednoho žáka s problémy, kde se zaměřujeme na rozbor zpráv z PPP, tvoříme IVP/PLPP – organizuje: Mgr. Michaela Krügerová, Ph.D. (určeno všem pedagogům)

DVPP – dle aktuální nabídky v rámci NPI – každý pracovník zvolí školení.

Přímá práce s žáky:

Siréna – pravidelné besedy s Městskou policií H. Slavkov s Radkem Pospíšilem – určeno pro všechny žáky – Lucie Baltiarová, každou první středu v měsíci.

Malý záchranař – 2 x měsíčně workshop na téma: Člověk a zdraví – určeno vždy pro jedno odd. – organizuje: Bc. Martina Dandová, DiS.

Počteníčko (čtenářský klub) – 1 x týdně společné čtení a seznamování s knižními novinkami – určeno skupině 10 dětí (z čehož jsou 3 ohroženy školním neúspěchem), začalo jako program financovaný ze šablon, nyní probíhá pravidelně i bez projektu – děti se učí mluvit před skupinou a prezentovat své názory, diskutovat – organizuje: Bc. Martina Dandová, DiS.

Správná karta – 1 x týdně – ocenění získává nejpoctivější hráč stolní, karetních a dalších didaktických her, určeno všem žákům, organizuje: Bc. Martina Dandová, DiS.

Dobrý anděl – 1x týdně děti nominují spolužáka, který někomu z vlastní iniciativy pomohl, hlasovací lístky s uvedením důvodu jsou vhazovány do schránky důvěry a vyhodnoceny. Určeno všem žákům – organizuje: Lucie Baltiarová

Smartkid – časově omezená hra na mobilním telefonu je podmíněna splněním vzdělávacího úkolu (DÚ, čtení, psaní, pomoc spolužákovi) – organizuje: Bc. Martina Dandová, DiS.

6.2. Kvalitativní evaluace

Jaké spatřujeme přínosy a obohacení – co se změnilo v klimatu ŠZ či v přístupu jednotlivých účastníků, u kterých byl naznamenána vyšší míra diskomfortu.

7. Krizový plán

Krizový plán ŠZ je dokument, ve kterém je obsažen doporučený návod postupu řešení krizových situací v ŠZ. Vychází z těchto dokumentů:

- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 21291/2010-28 2.
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j. 14423/99-22 3.
- Metodický pokyn ministra školství k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 28275/2000-22 4.
- Metodický pokyn k jednotnému uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j. 10194/2002-14 5.
- Pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci zneužívání návykových látek ve školách a školských zařízeních, č. j. 16227/96-22
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)

Právní rámec krizového plánu:

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální a právní ochraně dětí
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 140/1967 Sb., Trestní zákon
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- Závazný pokyn policejního Prezidenta č. 8/2001 č. 4/200 o vstupu Policie ČR do škol

Krizový plán je přílohou Preventivního programu školského zařízení, se kterým jsou každoročně seznámeni pedagogové, účastníci, rodiče a zákonní zástupci. Zahrnuje nejobvyklejší problémy spojené s rizikovým chováním účastníků a stanovuje doporučený postup pro jejich řešení a také sankční řád při prokázání přestupku proti školnímu rádu či zákonu.

Instituce, s nimiž je nutno spolupracovat při řešení některých závažnějších případů patologických projevů chování:

- Policie ČR - tel. 158; Policie ČR, Okresní ředitelství Sokolov, kontaktní osoba:
- oddělení OSPOD (<http://www.ospod.cz/volna-sekce-1/kontaktujte-ospod/karlovarsky-kraj/karlovyvary> ; Vedoucí oddělení OSPOD: Bc. František Pavlásek -Tel.: 353 118 580; E-mail: f.pavlasek@mmpkv.cz, případ je poté předán kurátorovi podle místa bydliště žáka)

Preventivní program je každý rok vyhodnocován. Je zaměřen na předcházení rozvoje rizik, která by mohla směřovat k přestupkům či dokonce k trestným činům. Zjistí-li ŠZ závažný přestupek nebo trestný čin, řeší jej podle následujících postupů:

Výskyt tabákových výrobků: ve vnitřních i venkovních prostorách všech typů školských zařízení je zakázáno kouřit, účastník nesmí do ŠZ kuřivo vnášet ani je užívat. Není dovoleno vnášet a užívat ani beznikotinové cigarety (elektronické cigarety) a výrobky imituující cigarety. Účastník si je vědom, že porušením zákazu kouření ve všech prostorách ŠZ se vystavuje podmínečnému či úplnému vyloučení.

Postup při porušení výše uvedeného zákazu: je-li účastník v ŠZ či na akci pořádané ŠZ přistižen při konzumaci tabákových výrobků, je nutné mu v další konzumaci zabránit. Tabákový výrobek je nutné účastníkovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník o události sepiše stručný zápis s vyjádřením účastníka, informuje kmenového pedagoga, který o přestupku účastníka vyrozumí zákonného zástupce. Kmenový pedagog zapíše záznam do Deníku a ohláší

preventivnímu týmu. V závažných případech, zejména s ohledem na věk a chování účastníka, jestliže se jednání opakuje, vyrozumí ŠZ orgán sociálně právní ochrany dítěte.

Postup:

1. přinesení cigaret, tabákových výrobků, přinesení a aplikace beznikotinových elektronických cigaret – situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ
2. prokázané kouření (1x) – podmínečné vyloučení
3. prokázané kouření (2x a více) – vyloučení

Výskyt alkoholu: prodej alkoholu osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat. Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestním činem nebo přestupkem. Užívání alkoholu v prostorách ŠZ (i na výjezdových akcích pořádaných ŠZ) je zakázáno. Do ŠZ nesmí být vnášen a konzumován ani nápoj imitující alkoholické pití (např. nealkoholické pivo).

Postup při konzumaci alkoholu v ŠZ: je-li účastník v ŠZ či na výjezdové akci přistižen při konzumaci alkoholu, je nutné mu v další konzumaci zabránit. Alkohol je třeba účastníkovi zabavit a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Podle závažnosti momentálního stavu účastníka pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrází nějaké nebezpečí (bezprostřední ohrožení na zdraví a životě). V případě, kdy je účastník pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí ŠZ nezbytnou pomoc a pečí a volá lékařskou službu první pomoci. Jestliže akutní nebezpečí nehrází, sepíše pedagogický pracovník stručný zápis o události do Deníku, vyrozumí kmenového pedagoga, který uvědomí ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si účastníka neprodleně vyzvedl, pokud není zdravotně způsobilý k pobytu v ŠZ či na výjezdové akci. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou pravomocí a výčká jeho pokynů.

Jestliže se situace opakuje, splní ŠZ oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte § 10 odst. 4 písmeno g) zákona 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí. O události zaznamená zápis do Deníku. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných účastníků k užívání alkoholických nápojů.

Postup:

1. přinesení alkoholického nápoje, přinesení a konzumace nealkoholického, ale alkohol imitujícího nápoje – situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ
2. prokázané požití alkoholu (1x) – podmínečné vyloučení
3. prokázané požití alkoholu (2x a více) – vyloučení

Omamné a psychotropní látky: zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření a propagace OPL, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

Je – li účastník přistižen při konzumaci OPL v prostorách DDM a ŠD, v době výchovně vzdělávacího procesu nebo v rámci akcí pořádaných ŠZ, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit. Návykovou látku mu pracovník ŠZ odebere a zajistí tak, aby nemohl v konzumaci pokračovat. Pedagogický pracovník (vedení ŠZ, preventivní tým) posoudí stav účastníka a v případě, že jej vyhodnotí jako zdraví a život ohrožující, neprodleně přivolá lékařskou službu první pomoci. Pokud akutní nebezpečí nehrází, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření účastníka a vyrozumí vedení ŠZ a kmenového pedagoga, který zapíše událost do Deníku. ŠZ vyrozumí také zákonného zástupce a v případě, že účastník není schopen pokračovat ve výchovně vzdělávacím procesu, vyzve jej, aby si účastníka vyzvedl pro nezpůsobilost pokračovat. Jestliže není zákonný zástupce nedostupný,

vyrozumí ŠZ orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Současně splní ŠZ oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte a Policii ČR.

Mezi způsoby konzumace omamných látek patří také nadužívání legálně prodejných léčiv a jejich kombinace, která se neřídí pokyny lékaře či rodičů a nevychází z informace v příbalovém letáku. Podezření z nesprávného užití léčiv v době výchovně vzdělávacím procesu je rovněž kmenovým pedagogem označeno zákonnému zástupci.

Distribuce omamných látek je trestným činem, konzumace je hrubým porušením vnitřního rádu. Přechovávání omamných látek je také protiprávní jednání, může být kvalifikováno jako přestupek nebo jako trestný čin.

Postup při zjištění omamných látek v ŠZ:

Jestliže má pracovník ŠZ podezření, že došlo k distribuci omamných látek v ŠZ, uvědomí neprodleně vedení ŠZ a současně oznámí tuto skutečnost Polici ČR. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let proti osobě mladší 18 let, vyrozumí ŠZ zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany mládeže. ŠZ zajistí také nález omamných látek v prostorách ŠZ a předá jej Policii ČR i tehdy, není-li prokázáno, komu látka patřila. V případě, že se látka našla u účastníka, který se jí intoxikoval, předá se zajištěná látka přivolanému lékaři. Řešení podezření z distribuce a užití omamných látek spadá do kompetence Policie ČR, kterou ŠZ vyrozumí a která přebírá iniciativu při řešení záležitosti. Kmenový pedagog o události zapíše záznam do Deníku.

Postup:

1. přinesení omamné látky (1x), prokázané zneužití léčiva (1x) – situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ
2. prokázané zneužívání léčiv (2x a více), prokázané užití látky (1x) – podmínečné vyloučení
3. prokázané užití látky (2x a více) – vyloučení
4. distribuce OPL – je trestným činem, řeší jej příslušné oddělení Policie ČR

Krádeže: jde o protiprávní jednání, jakmile se ŠZ o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení – pokud se jedná o škodu přesahující 10 000 Kč – jedná se o trestný čin, do hodnoty 10 000 Kč se jedná o přestupek, nebo doporučí poškozenému (jeho rodičům, zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. ŠZ nemá možnost ani prostředky, jak případy krádeže řešit. Prohlídka osobních věcí účastníků není dovolena. Účastníci mají možnost využívat trezoru ŠZ v případech, kdy mají s sebou v ŠZ cennou věc. Jinak jsou povinni si své věci ohlídat a nevystavovat se riziku okradení tím, že cennosti ponechávají nestřežené a nezajištěné.

Prokázanou krádež s účastníkem řeší pedagog – oznámí ji vedení ŠZ (řediteli, preventivnímu týmu), o přestupku účastníka informuje také zákonného zástupce a eviduje ji v Deníku.

Postup:

- prokázaná krádež – sankcionováno dle okolností a hodnoty zcizené věci/obnosu - situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ; v závažnějších případech a podmínečným vyloučením na 1 měsíc. Škoda nad 10 000 Kč je oznámena PČR a orgánům činným v trestním řízení.
- Prokázaná opakování krádež – vyloučení ředitelem ŠZ

Vandalství: dle vnitřního rádu účastník nesmí vědomě ničit majetek ŠZ či někoho jiného. Při zjištění takové skutečnosti jsou neprodleně informováni rodiče a zákonné zástupci. Účastník (rodiče a zákonné zástupci žáka) je povinen uhradit způsobenou škodu.

Postup:

- prokázané vandalství – sankcionováno dle okolností a hodnoty zničené věci napomenutím, situace je projednána ŘSZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ; v závažnějších případech podmínečným či trvalým vyloučením.

Šikana a kyberšikana: pokud je účastník vystaven některé z forem soustavného obtěžování nebo napadání v ŠZ a také přes internet, mobilní telefon nebo přes sociální sítě (facebook), kmenový pedagog okamžitě informuje řediteli ŠZ, školního metodika prevence. Rodiče nebo zákonné zástupci jsou pozváni do ŠZ a s jejich pomocí se snaží eliminovat možnost přístupu agresora k účastníkovi (oběti).

Pokud je agresor neznámý, je v této situaci doporučeno řídit se pravidly pro bezpečný pohyb na internetu (také je lepší změnit telefonní číslo, adresu na facebooku, internetu, mailu či zvolit jinou sociální síť). Po určitou dobu se snažit vyhýbat těmto kontaktům.

Pokud je agresor známý, je třeba informovat také zákonného zástupce agresora a vysvětlit mu, že jde v podstatě o trestný čin, který by měl být takto posuzován, pokud nebude s okamžitou platností ukončen.

Pokud došlo k tomuto činu v prostorách ŠZ, bude přestupek hodnocen různými stupni výchovných opatření (viz vnitřní řád), v opačném případě je na zákonných zástupcích, zda případ nahlásí příslušným orgánům (policii ČR).

Problematika šikany a kyberšikany je velmi složitá a při jejím řešení je nutno působit dlouhodobě a na celý kolektiv kmenové družiny/ZK, v níž se problém objevil. Zahrnuje mnohdy také projevy dalšího škodlivého chování (ublížení na zdraví, krádež apod.), a proto není možné stanovit jednotný souhrnný postup pro řešení takové situace. Kmenový pedagog neprodleně informuje řediteli ŠZ a preventivní tým, a dále po poradě s nimi se nabízí možnost využít poradenství specialistů:

metodik prevence PPP Sokolov: Mgr. Tereza Lukáčová (tlukacova@pppkv.cz); PPP Karlovy Vary: Mgr. Martina Fialová (mfialova@pppkv.cz);

Policejní ředitelství Sokolov, Kontaktní osoba: prap. Pavel David (Tel.: 974 366 544; 604 551 056; E-mail.: pavel.david@seznam.cz).

Rodičům a obětem šikany se nabízí možnost případ konzultovat se ŠZ jmenovitě, nebo anonymně prostřednictvím korespondence s členy preventivního týmu:

*Mgr. Bc. Michaelou Krügerovou, Ph.D. – metodickou prevence,
Bc. Pavlem Krügerem – ředitelem ŠZ,*

V případě oznámení a odhalení šikany bude případ oznámen řediteli ŠZ a metodikovi prevence, kteří projednají případ dále v rámci preventivního týmu. Bude proveden diskrétní rozhovor s oznamovatelem a s obětí či oběťmi. Budou nalezeni vhodní svědci a vedeny individuální nebo konfrontační rozhovory. Bude zajištěna ochrana oběti (obětem). O šikanování budou informováni rodiče.

Na jednání s vedením ŠZ budou rodiče agresora informováni o vzniklé situaci a možnostech ohledně sankčního řádu: běžná výchovná opatření – napomenutí ŠZ, v případě potřeby bude zabezpečena oběti, ale i agresorovi odborná pomoc (PPP, psychoterapeut, psycholog, psychiatr, středisko výchovné péče ...)

Postup:

- prokázaný případ šikany, kyberšikany – řešeno dle okolnosti a závažnosti - situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ, při opakované šikaně vyloučením ze zařízení.

Poruchy příjmu potravy: v rámci všeobecné prevence je v souvislosti s problémem příjmu potravy důležitá výchova k přiměřenosti a umírněnosti v postojích, důraz na nebezpečí jednostranných nebo extrémních postojů ve výživě, životním stylu, ve sportu, nebezpečí a neúčinnost redukčních diet. Jako vhodný nástroj prevence se jeví tato téma připomínat a zmiňovat v průběhu celého školního roku. V případě podezření na poruchu příjmu potravy je nutné kontaktovat rodiče vždy, když dítě výrazněji zhubne, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků), sebepoškozuje se.

Poté je vhodné doporučit, popř. zprostředkovat kontakt s psychologem nebo lékařem.

Diskriminace na podkladu extremismus, racismus, antisemitismus, xenofobie, homofobie: Nežádoucí postojové směřování lze vysledovat již u účastníků ve věku 1. stupně. Projevy xenofobní, rasistické, antisemitické, extremistické účastníci pozorují ve svém okolí a přenášejí je i do prostředí ŠZ, ve kterém se setkávají s mnoha formami „odlišnosti“ od většinového standardu. V souvislosti s uvědomováním si sexuální orientace se u účastníků ve věku 2. stupně ZŠ projevovat také náznaky homofobního jednání. Zmíněné postoje mohou vyústit až do projevů šikanózního chování vůči jedincům s jinou sexuální orientací, barvou pleti, národností. Všeobecná specifická prevence proto spočívá především v aktivitách zaměřených na informování o právech menšin a výchově k toleranci.

Přímá intervence pedagoga v případech prokázané šikany pak musí být vedena citlivě s ohledem na její oběť. Taková situace vyžaduje spolupráci specializovaného odborníka. Role pedagoga tedy spočívá zejména v monitoringu atmosféry kmenového kolektivu (odd. ŠD nebo ZK), vyhodnocování projevů účastníků a posilovat zdravé a žádoucí postoje vzhledem k menšinám.

Postup:

- případy prokázané šikany – viz kapitola o šikaně a kyberšikaně.

Sebepoškozování: (automutilace, selfharm) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky, ale projevuje se rozdílnou závažností poškození. Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím chováním je řezání (žiletkou, střepem atd.), pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí, kousání, údery, nárazy, dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

V případech podezření na sebepoškozování účastníka se doporučuje přímá spolupráce s preventivním týmem, který provede konzultaci s účastníkem, rodiči, odkáže na dostupná psychologická, psychiatrická centra či jiné formy pomoci.

V případě přímého rizika závažného ublížení či ohrožení života je nutno kontaktovat psychiatrické oddělení či kliniku spádové nemocnice, centrální příjem nejbližší psychiatrické léčebny – i nedobrovolně, ideálně po předchozí telefonické konzultaci.

Domácí násilí: včasné identifikace domácího násilí v rodině účastníka může vést k dřívější a efektivnější podpoře a intervenci pro děti a jejich rodiny. ŘZ tedy obvykle nemůže být tím, kdo primárně zasahuje do řešení situace v rodině, je ale nutné vědět, jak v takových případech postupovat, aby jejich intervence násilí v rodině ještě více nevystupňovala. Pedagog má ohlašovací povinnost – je povinen jednat v okamžiku, kdy se mu například dítě svěří, či pokud zaznamená dlouhodobé nezpochybnitelné známky násilí páchaného na dítěti (podvýživa, modřiny aj.).

Situaci nemůže řešit pedagog sám, ale vždy s dalšími odborníky. Vhodné je obrátit se na nejbližší středisko výchovné péče (podrobněji viz kap. Síť partnerů, spolupráce v komunitě, kraji). Pokud se

ukáže, že je dítě obětí domácího násilí, které splňuje skutkovou podstatu trestného činu, je zaměstnanec DDM a ŠD povinen tuto skutečnost oznámit Policii ČR a OSPOD.

Role pedagoga v primární prevenci domácího násilí spočívá v posilování sebevědomí dítěte, schopnosti říci „ne“, podpoře funkčních sociálních vztahů aj. V rámci prevence by se ŠZ měla zaměřit zejména na rozvoj schopnosti řešit konfliktní situace nenásilným a bezpečným způsobem.

Hazardní hra a hazardní činnost v on-line prostředí: se v prostorách ŠZ a v jejím okolí netoleruje. Mezi aktivity všeobecné prevence patří snaha o zvýšení informovanosti účastníků o povaze a rizicích hazardního hraní a budování finanční gramotnosti účastníků, která obnáší i problematiku statistických principů sázeckého či dluhových pastí. Vhodné je propojování tématu hazardního hraní i s tématy jiných závislostí, zejména pak s internetovou závislostí a užíváním návykových látek. Účastníci se mohou obrátit na preventivní tým a poradit se o tom, na koho se v případě problémů s hazardní hrou mohou obrátit o pomoc.

Postup:

- prokázané hraní hazardních her v prostorách ŠZ – situace je projednána ŘŠZ a je pořízen zápis, jsou informováni ZZ.
- opakované hraní hazardních her – vyloučení ze ŠZ

8. Závěr

Primární strategie našeho ŠZ staví na úspěšných a přínosných aktivitách, se kterými máme dobrou zkušenosť. Z nově zařazených akcí se velice dobře osvědčily příměstské tábory, které plní funkci adaptačních kurzů pro žáky budoucích 1. ročníků a další zájemce o docházku do našeho ŠZ, proto jsme se rozhodli tento program opakovat vždy o prázdninách před začátkem školního roku. V rámci budování zdravého kolektivu některá oddělení ŠD v rámci projektových dnů a výletů využívají podobných programů v duchu teambuildingových aktivit. Velký důraz bude do budoucna kláden také na pořádání komunitních kruhů se zaměřením na vztahové a postojové otázky a rizika, která dnešní děti i mládež nejčastěji ohrožují. Je zapotřebí věnovat maximální úsilí v boji proti nezdravým návykům a patologickému chování účastníků, při čemž je důležitá role každého jednoho pracovníka ŠZ, pedagogického i nepedagogického, který svým postřehem, pomocí a vhodnou intervencí může příznivě podpořit společné úsilí o dobrou věc.

Zdroje:

Miovský M., Skácelová L., Zapletalová J., Novák P. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Sdružení SCAN, UK v Praze, Togga. Praha 2010 Kol. autorů: Manuál pro tvorbu minimálního preventivního programu.

Pražské centrum primární prevence. Praha 2010 MŠMT ČR: Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018.

Portály:

www.prevence-info.cz

www.pppkv.cz

www.msmt.cz

www.prevence-praha.cz

Legislativní rámec:

ZÁKONY:

Zákon. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (Školský zákon), v platném znění

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních, v platném znění

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím (účinnost od 1. ledna 2007)

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí

Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Zákon č. 132/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon o rodině

Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii

VYHLÁŠKY:

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška MŠMT č. 73/2005 Sb. o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadanými

METODICKÉ POKYNY:

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28).

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)